

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4:50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

O idee.

Scriitorului acestor șire i-a rămas adânc întipărită în minte o mică notiță, care a apărut înainte cu 6—7 ani în „Reichspost”, ziarul creștinilor sociali din Austria. Se spunea în gazetă, că s'a prezentat la redacție un preot tânăr, care a predat directorului suma de una mie coroane, cât a putut el cruța până acum. Spunea, că dorește să contribuie și el, după puteri, la acoperirea multelor cheltuieli, cari le are ziarul în răspândirea ideilor creștine și patriotice. Directorul i-a mulțumit, și a încercat în fel și formă, să-l descoase pe preot, cine e, ori măcar din ce părți, dar n'a ajuns la nici un rezultat, preotul a ieșit din redacție necunoscut.

În »Reichspost» am mai citit și alte daruri pentru ziar, — am asistat la înființarea »Piusverein»-ului, care sprijinește presa catolică austriacă, și am urmărit cu destulă atențiune desvoltarea acestei socie-

tăți, care a făcut astăzi din »Reichspost» un ziar puternic, pe care-l iea în considerațiune și biroul internațional al presei, cu toate că e în mâinile alianței israelite, combătute cu atâta înverșunare de acest ziar. Urmăresc cu mare atențiune micile daruri, cari picură în cassa fondului pentru sprijinirea presei catolice ungurești, ce a ajuns astăzi la suma de 450,000 coroane, o sumă destul de modestă în proporție cu bogățiile ungarilor catolici, dar totuși destul de însemnată.

Cei cari au aflat, mai înainte de a se ținea, despre conferința anului trecut din Oradea, au așteptat, ca, fiind chestia aceasta începută sub ocrotirea arhierilor, să-și deschidă aceștia punga, și să verse din belșug galbinii, cu cari să se susțină o presă puternică românească, scrisă în spirit creștinesc. Arhierii noștri, cari își înțeleg foarte bine chemarea, vor ști să sprijinească acțiunea și cu mijloace materiale, dar noi să nu așteptăm până vor da ei. Să primim bucu-

ros, însă să nu fim sub tutoratul nimănu. Nu ne trece prin minte, să ne subtragem de sub ascultarea canonică, noi, cei dela »Unirea», cari sperăm să fi adus totdeauna bune servicii bisericii noastre; din contră, acum, când am ajuns la bărbăție, și ne-am vânjosit în lupte, credem că prin silințele noastre să aducem bisericii — și de o potrivă neamului — tot mai mari servicii. Însă, cum »Unirea» de fapt nu e un ziar oficial, nici măcar subvenționat, al bisericii unite, cum sunt destule ziare catolice, ea convinsă de dreptatea bisericii și neamului, vrea să rămână și mai departe un ecou sincer al acestor ideale, slujind cu credință preoțimii și laicilor acestei biserici.

Nu dorim să ajungem un ziar oficial al mitropoliei. Dușmanii bisericii și neamului s'au folosit de această minciună, că suntem ziarul I. P. S. Sale Mitropolitului, totdeauna, când au putut, ori au dorit, să lovească în Preabunul Nostru Părinte. Suntem însă un ziar, care

FOIȚA.

În elopotniță.

Eșind dintr'o fereastră, veche, spartă,
A clopotelor aprigă gâlceavă,
Ca valul se revarsă și se'ntartă
Între pământ și'ncremenita slavă;
Și-așa de tare-i valul ce răsună,
Că parc'ăși sta să 'ntind pânza la
Și dela prietini să-mi iau ziua bună!
C. Seche.

Amintiri din Salzkammergut

de A. Borza.

(Continuare și fine).

Dar la drum, la văzute, ca să nu scăpăm nimica. Puțină colindătură prin parcul cu flori frumoase, mândre fântâni săritoare

și statuetele ponosite ale palatului Mizabell, cândva reședință mitropolitană, și ajungem la Hohesalzburg, la cetatea medievală, care domnește departe, peste ținuturi întregi.

Trecând peste podul de tot modern a spumegânde Salzach, dai de un șir întreg de zidiri bătrâne: o mănăstire, apoi magazine cu gratii groase la ferestri, și iarăși mănăstiri cucernice. Simțești, că ești în „Roma mică” a nemților — doar n'om avea numai noi una — orașul rezidențial, pe vremuri a puternicilor arhiepiscopi, principi totodată a imperiului, domni ținutului întreg, până ce le-a șters secularizația puterea, domnia și bogăția.

Pe suișul șerpuitor și obositor, prin umbra copacilor seculari ajungi curând la zidurile cetății. Te înghite o poartă grozavă, după un mic suiș o alta, și te afli încunjurat de bastioane, de turnuri greoaie, cu deschizături pentru puști și tunuri de apărare. Intri apoi prin al treilea turn, prin porți de veacuri nezăvorite și ești în curtea din jos a cetății, cu casamata și crâșma, care la nici

o cotitură n'a lipsit. Aci cu biletul de intrare în mână, aștepti ciceronele oficiale, care-ți desvăluie toate tainele unei cetăți medievale, unui cuib nelăptos de domni făloși.

Plecăm cu șială, cam zece la număr. Unul de unul ne străcurăm prin coridorul îngust și întunecat, cu miresme de casarmă, și praf stărnit de fustele tovarășelor.

Stația întâie. O cușcă mică, o celulă de „aințal” cum se practica pe-atunci. Pedeșitul nici nu se putea întinde, nici nu putea sta în picioare, ci numai ghemuit Mergi...

Odaia de tortură. Pe din afară se putea încălzi până la roșeală cuptorul din odăiță, unde se cocea delieventul, care nu vrea să-și recunoască fărâdelegile. Ca pânea la noi, pe vremurile acestea de umanism și cultură... Fecioara de fier, asemenea înroșită în foc. În brațele ei, cari se încălețau de trupul păcătosului, și cel mai renitent tăgăduitor se înmuia. Destul de elocvent...

Cocoanele din grupa noastră părăsesc

alături de interesele naționale apără interesele bisericesti, și de aceea e de datoria tuturor, cari țin la această biserică, să-l sprijinească.

S'a scris și prin ziarele noastre, că în parohiile catolice se face colectă cu tasul pentru presă, că episcopii, spre pildă contele Zichy dela Pécs, a dăruit deja multe zeci de mii spre acest scop. Nu știm, când vor fi lucrurile aceste și pe la noi. Să ne apucăm însă noi de lucru, și să ne adunăm crucer cu crucer. Până a nu avea preoții congrua, spuneau, că atunci vor fi ei boeri, când vor avea congrua, și la mulți ne e în bună memorie câte-o expectorare a vre-unui preot tinăr ori coleg de seminar, ce are să facă el, dacă are congrua. Aceasta a venit, și preoții noștri răsufală mai ușor, iar alții o duc chiar bine. Să cercăm să contribuim și noi la un fond pentru »Unirea, ziar cotidian«. O bucurie în familie, o promoție, o felicitare de anul nou, o mulțumită lui Dumnezeu pentru cutare isbândă, să-și lasă urma în fondul »Unirei«.

Departa de la noi gândul, să înțrucușăm calea »Sfintei Uniri«. Aceasta nu poate decât să îmbrățișeze cu mare căldură opera săvârșită de »Unirea«, și dacă nu ar face-o aceasta, nu știm, căci de un an de zile nime nu știe, ce ideal mai potrivit ar avea pentru zilele de as-

tăzi. Dar, simțind și noi necesitatea acestui ziar, și datorita de a-l susține cum pretind interesele bisericicii și ale neamului, să-i creăm un fond, din care să poată trăi fără mila băncilor. *Să ardtăm, că suntem și noi așa de inteligenți și recunoscători, încât ne îngrijim ziarul, care apără interesele cele mai vitale ale noastre. Alfel, suntem vrednici de disprețul tuturor.*

Un preot.

Corespondințe.

Scrisoare din Viena.

— *Dela corospondentul nostru.* —

(Continuare).

Moartea soției sale a fost o nouă lovitură care i-a ajutat să se desfacă tot mai mult din legăturile lumii acesteia trecătoare. Precum Sftul Ignățiu de Loyola s'a închinat cu totul lui Dumnezeu, când zăcea rănit din răsboaie; precum Hieronymus Aemilianus în cătușile robiei a descoperit libertatea fiilor lui Dumnezeu; tot așiderea și Ioan Capistran în întunerecul temniței a învățat a cunoaște deșertăciunea lumii acesteia și a se închina cu totul lui Dumnezeu. Și-a vândut tot ce-a avut, s'a rescumpărat din robie și a intrat în tagma călugărească a sftului Francisc.

Ca călugăr a muncit ca puțini alții.

În partea de sus a Italiei a combătut rătăcirile Fraticellilor, cari se întorceau cu miile la glasul său de proroc. În marele săbor ecumenic al Florenței pentru unirea

Bisericii Răsăritului cu Biserica Apusului încă și-a avut partea sa de muncă binecuvântată.

Cât de înțelepțește orânduiește Dumnezeu, ca atunci, când e primejdia mai mare să se ridice aleșii Săi cari, cu putere și virtute dela Dănsul, să vină întru ajutorul fraților lor primejduiți!

Astfel și pe vremea sftului Ioan Capistran creștinătatea era desbinată și amenințată de toate părțile. La miez-noapte făceau vrajbă Hussiții; dela miezăzi își arunca Semiluna turcească umbra ei infricoșată peste țări și mări. Inspăimântat de privescerea aceasta îngrozitoare împăratul Frideric III. căuta un bărbat care să vină și să trezească creștinătatea, din somnul cel de moarte în care zăcea. La conștiința primejdiei celei mari ce-o amenința de pretutindeni. Și l-a aflat în Ioan Capistran. Trimise deci sol pe Enea Silvio la Papa Nicolae V, ca să lase pe Capistran să vină acolo, unde era mai mare primejdia, și, prin urmare, mai mare lipsa de el. Era în anul 1450. Capistran tocmai cuvânta de marile serbători ale Paștilor în Veneția, când i-a venit glasul de chemare al Papei și al împăratului, ca să plece în Germania. Avea atunci 65 de ani. — de ajuns ca să fi putut cere să-l cruțe măcar acum la bătrânețe, dacă nu l-au cruțat în tinerețe. Ci el a ascultat cuvântul mai marilor săi, și a plecat îndată la drum, cu mâna și cu punga goală, dar cu sufletul plin de darul lui Dumnezeu, prin Lombardia, peste Alpi, în Tirol unde încep faptele minunate pe cari le-a lucrat Domnul print'r'nsul. Din depărțări nelinchipuite vin întru întâmpinarea lui creștinii, cu prapori și cruci, și cu strigăt de: »Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului!« Și nu numai puterea cuvântului eră care lucra print'r'nsul în chip atât de minunat; nu, acesteia i-s'a adaus din

cu groază locul, unde se împărțea sfânta dreptate în mod atât de ingenios.

Rând pe rând vin odăile de locuit, de primire a întemeietorilor cetății. Duhul vremilor patriarhale te izbește la tot pasul în acestea lucrări primitive. Tavanul de bărne afumate, lavițele de-alungul păreților, mesele, ferestruicile odăilor scunde abia se deosebesc de întocmirea unei case bătrânești române. Toată deschilirea e, că fericitul întemeietor Gebhard, episcopul răsboinic și-a depănat viața de căpitan biruitor și eucernic păstor cam la sfârșitul veacului al XI-lea dela mântuire în lăcașurile acestea...

Stăpânitorii de mai apoi, ca vestitul Leonhard largiră opera modestă a întemeietorului. Ușile de lemn cu multă artă sculptate, păreții de scânduri pictați, cahala unui meșter din Nürnberg, toate tradează gustul destul de rafinat al veacului al XVI-lea. O clipă din viața cavaleriească am rețruit în Goldene Saal, unde țineau sfat căpitanii arhiepiscopilor, nobilii țepoși, în armata greoaie, cu coif împănat în cap. Tavanul de lemn presărat cu stele de aur se răzîmă pe stâlpi grosolani de marmoră, ici-colo știrbiți prin gloanțele de tun, trimise de prostimea răsculată, care în felul ăsta voia să-și stoarcă un train mai omenesc dela stăpânii oligarhi...

Încă niște trepte de scândură, cari hurează a gol când le urci, și ne găsim pe platforma turnului, cel mai înalt punct în cetățuia întreagă. Supt picioare se înșiră co-

perișele de țigla negrită de vremuri ale turnulețelor; colo într'un colț vezi și curtea, uude alte grupuri de vizitatori așteaptă nerăbdători, să sfârșim turneul.

Jur împrejur se desfășoară o privescerea încântătoare, cuprinzătoare. Ca două mușuroaie uriașe se ridică din câmpia largă muntele Kapuzinenberg din vecini și Mönchbergul încoronat de fortăreața în care suntem. Prin mijloc șerpuește gârla Salzach, tăind mândrul oraș în două, până se pierde spre soare răsare în șesul Dunării, iar spre miez-noapte în Alpii Bavariei și-a Tirolului Razele piezișe ale soarelui aprind scilipiri de argint în oglinda râului, și-i dau atâta viață și mândrie, cum e întins măiestos de-alungul câmpilor roditori.

Ciceronele nostru e o figură țăriașă, un neamț energic, cum anunțau și mustățile sale de o lungime deosebită, pleoșite a năcaz, zic ciceronele e la înălțimea chemării sale. În gestul largi, cu voce de stentor, știrbită prin câte-un »ghicsăr« de răgușeală ne dă deslușiri cu privire la întreaga panoramă. Par'ca-l aud:

— Hier, meine Herrschaften, aci la poalele dealului vedeți școala de călărit a foștilor principii-arhieri. De o parte îi sunt galeriile săpate în stâncă, de acolo privea lumea aleasă la cavalerii țanțoși, cari își măsurau puterile pe arena din față, luptând cu lancea de lemn, până scotea unul pe celalalt din șea.

Rând pe rând am făcut astfel cunoștință cu număratoarele biserici și palate.

Așa bucuros îți îndrepti privirea dela chaosu ăsta de zidiri și linii spre câmpia largă dimprejur, al cărei neteziș nu-i întrerupt de cât de căpițele de fân a livezilor și de căsuțele domnești, cari se ascund în câte-o grădiniță, în cutare crâng. Drumuri albe se împletesc în toate direcțiile, până'n satele îndepărtate. Spre răsărit privirea și-se pierde'n zare, încolo se izbește de cununa uriașilor munți, ce se ridică impunător. Piscuri nenumărate spintecă văzduhul limpede, ca tot atâtea sulii și topoară amenințătoare. Căruntul Watzman cu »familia« și piscurile Tirolului: Gross Glockner și altele se impun mai ales. Mai domoale sunt liniile dealurilor apropiate, Gaizbergul, munții s. Leonhardului, acoperiți complet de brădet secular și de pășuni mătăsoase. Spre apus, departe, sub poala muntelui se vede un coș înalt și ceva sclipind în jur: e Hallein cu salinele-i vestite.

Mult am ă stat aci în turnul de veghe a unor vremi mai răsboinice, de unde privirea sboară atât de slobodă în aerul limpede de după amează peste un colț întreg de țară, dar ciceronele ne poștește jos pe terasa de lângă murii cetății, numită foarte potrivit Hasengzraben, groapa iepurilor. Ca turiști disciplinați ce suntem, urmăm sftului binevoitor, și stăm la masa restaurantului lângă o »halbă« nemțească, așteptând

darul lui Dumnezeu una și mai mare: aceea de-a săvârși minuni. În Brixen a vorbit cu atâta pătrundere, încât la cuvintele lui de muștrare a izbucnit întreg poporul adunat într'un hohot de plâns sfâșietor, pentru care nici nu și-a putut isprăvi cuvântarea. În 18 Maiu e deja în Stiria; iar către sfârșitul lui Iunie la Wiener-Neustad în Austria de jos. Împăratul Frideric III. și craiul Bohemiei Ladislau i-au ieșit înainte cu mare alaiu. Poporul îl însoțea cu însuflețire în număr tot mai mare. În Viena l-au întâmpinat profesori și studenți universitari, și l-au dus în cântece de osana la mănăstirea fraților săi Franciscani. Ziua următoare a urcat amvonul domului S. Stefan și a început a cuvânta. Se adunase însă atâta mulțime de om, de nu-i mai cuprindea domul, așa încât Capistran a trebuit să iasă afară sub cerul liber, ca acolo să vorbească, de pe-o ridicătură alipită de zidul domului S. Stefan care-i păstrează amintirea până în ziua de azi.

După însemnările contemporane erau 60—80—100.000 de oameni. Și fiindcă nu știa nemțește, el vorbea latinește, iar un tâlmăciu tâlmăcia zicere de zicere pe nemțește. Și deși câte-o cuvântare ținea câte 3—4 ceasuri, totuși mulțimea îl asculta cu cea mai încordată luare-aminte. Se par povești, dar nu-s povești, ci fapte adevărate, adevărate și povestite de martori oculari, că la cuvântul lui puternic femeile lăpădau po-doabele și celealalte scumpeturi netrebnice, negustorii întorceau camăta nedreaptă, păcătoșii părăsiau cărările păcatului și se întorceau cu căință către Dumnezeu. Cu atâta putere cuvânta acest ales al Domnului! — Și aici exclamă cu atâta dreptate părintele Andlau: Doamne Dumnezeule, ce suntem noi muncitorii de astăzi în via Domnului pe lângă acest uriaș!

Și mai departe: Astfel a muncit 28

de zile de-a rândul în această cetate a Vienii. Prea mult, zice păr. Andlau, ca să aibă drept veșnic la mulțumita și recunoștința noastră. Și acum spuneți-mi, întreabă același părinte unde este semnul mulțumitei și recunoștinței noastre? unde este monumentul vrednic de a-i păstra amintirea acestui binefăcător, ba mai mult: a acestui mântuitor? Pedestalul acela din laturea domului S. Stefan e prea puțin, e chiar nimica pentru reședința unui împărat și capitala unei împărății cum este Viena. Și fiindcă pentru un om alui Dumnezeu, pentru un Sfânt, cum a fost și Ioan Capistran, numai o casă alui Dumnezeu, numai o biserică e vrednică să-i cinstească amintirea, o biserică să ridicăm și noi cu hramul lui!

Ci să ducem numai mai departe firul vieții sale atât de bogate în fapte minunate.

Dela Viena a plecat la Brünn și Olmütz, de unde a scris profesorilor universității din Viena, că 4000 de Hussiți au mărturisit înaintea lui credința cea adevărată. Ci el voia să pătrundă până în inima Bohemiei. George Podiebrad însă și episcopul hussit Rokycana l-au întâmpinat cu un potop de hule și de ocări pe acela care venia la ei în numele păcii și ca să le aducă pace. Însă zadarnică a fost orice împotrivire. Numai la granițele Bohemiei a convertit 16.000 de Hussiți.

Și acum se îndreaptă în spre Germania. Însemnările contemporane adevăresc, că drumul acesta alui Ioan Capistran a fost cu adevărat triumfal. Pretutudenea îl primeau, ca pe-un Mesia. Poporul îl întâmpina cu prapori și cruci și asculta cu sfințenie cuvântul lui mântuitor. Înainte de amiazi predica după amiazi tămăduia, cu moaștele Sfântului Bernard de Siena pe cari le purta cu sine, numărășii boluavi și neputincioși pe cari îi aducea poporul. Unul din tovarășii

de drum ai Sfântului Ioan Capistran povestește, că în timp de două luni ar fi vindecat 320 de bolnavi. „Toate acestea — zise acest tovarăș de drum — le-am văzut în Erfurt, în Weimar, în Neuenburg și în Halle, și ne-am minunat, pentru că așa ceva nu am cettit nici în viețile sfinților. Și nu este numai cuvântul, privirea, înfățișarea sau buzele lui care vorbesc printr'insul, ci este însăși puterea cea nebiruită a sfințeniei!”

Astfel a cutrierat el Turingia, Saxonia; astfel a predicat în Erfurt, astfel în Weimar, în Halle și în Lipsca, unde 60 de studenți universitari sub înriurirea cuvintelor lui au intrat în ordul Sfântului Francisc; tot astfel în Nürnberg, în Regensburg, în Magdeburg, în Görlitz, în Dresda și în Breslau.

În sfârșit, craiul Poloniei Casimir îl cheamă în țara lui, ca să unească pe Rutenii schismatici cu Biserica Romei. La Craeou i-a ieșit înainte însuși craiul, cu toată curtea, și cu mult cler și popor, și a predicat cu aceeași izbândă ca pretutudenea în celealalte țeri.

(Va urmă).

Adunarea reuniunii învățătorilor.

— Raport special. —

(Continuare).

Seara în 30 Octombrie elevii preparandiei au aranjat în sala de gimnastică o seară, cu următorul program:

1. „Marșul Sinaia“, orhestră.
2. „Disertație“, O. Petrean c. IV.
3. „Imnul Astei“, cor.
4. „Firduzi către Mahmud“ de Coșbuc decl. de Drăgan c. III.
5. „Intermezzo“, vals de Lehar.
6. „Serenadă“, Henberger, cor. cu solo de bariton.

jocul de organe și de clopote ce ni-se făgădui-se

Abia răsună cea din urmă lovitură la orologiul catedralei — erau 6 ore seara — și automata de organe așezată în oarecare turn a cetății începe a cânta o arie din Beethoven, lin, armonios, par'car veni dintre boltiturile unui dom străvechiu. Îndată după acordurile din urmă răspunde jocul de clopote din catedrala de jos. Lîmpede, sonor străbate la noi o arie din „fluerul fermecat“ a lui Mozart, marele fiu al Salzburgului.

Vrăjiți de cântecul asta al zinelor facem apoi o scurtă plimbare pe cărările Mönchbergului, și coborim cu ascensorul îndrăzneț într'o stradă strâmtă, dar curătea a orașului, de-acolo la reședința prințului de Toscana. Ca pentru înlesnirea visitorilor sunt adunate aci la un loc toate zidurile monumentale a orașului, înfățișând mărirea și înflorirea Salzburgului de altădată.

Incepând cu catacombele creștinilor din Suvamenul Romanilor, întâlnești monumentele tuturor epocelor, zidiri în toate stilurile arhitectonice.

Renășterea italiană predomină în centru, în catedrala imposantă cu altare de marmură neagră și stacaturi alese, la reședința splendidă princiară, în liniile tavanului, în mobilele vechi și'n gobelurile artistice care-i împodobesc pereții.

Prin lumea de fețe vesele, sărbătorești trecem la dealul celalalt, la Kapuzinerberg.

Întâiu urcăm o seamă de trepte înguste, grele, care cârnesc printre casele înalte, fără gust zidite și lipite de laturea stâncoasă a muntelui. O arie melancolică, ritmică, ca și cântările sașilor noștri ne petrece'n sus, pe soișul părăsit de lume... Lăsăm în urmă și calvaria cu reliefulurile hătute de vremuri a Hristosului răstignit, mănăstirea mai nouă a capușinilor, și cerem intrare în parcul Mozart. O babă trecută de vremuri împlinește slujba de portier, pe când nepoții petrec cu niște „nepoate“ în târnațul larg a căsii de pază.

În mijlocul unui parc drăguț, în cerc purpurul frumozelor Canna predomină, stă căsuța nemuritorului Mozart. Într'asta și-a terminat meștera compoziție: Zauberflöte. Un bust de bronz arată energicele trăsuri a capului de artist.

Apoi urcăm domol din nou, cu niște turiști din Germania, indignați foarte, că abia găsești biserică evanghelică în marea asta de popistași.

Ne oprim la o deschizătură a pădurii de brad, nu să ne răcorim la adierile vântului ce vinea dinspre vale, ci să gustăm vraja unui apus de soare în munți, farmecul măreței firi ce-adoarme.

Ca un glonte mare, înroșit scăpă încet după piscurile Tannengebirg-ului steaua zilei.

O alună înfocată, o sfărmitură de jăratec se mai vede, apoi se pierde și aceea în neant, lăsând în locu-i un cerc luminos.

Printre două stânci pătrund ultimele raze obosite, istovite, apoi fondul roșu-auriu, zarea îndepărtată se întunecă pe încetul.

Lumina roșietică a îndepărtatelor piscuri, învăluți în cojoace de zăpadă se șterge de-odată...

Umbre negre se lasă pe șesul larg, iar noi stăm ca pierduți, cu ochii ațintiți spre dumnezeiasca arătare...

De grabă se'mpletesc, se mestecă liniile dealurilor, drumurile, până se învălmășesc într'un chaos sombru, nedeslușit...

Stelele tăriei cerești apar întâiu fricoase, apoi scilipsec tot mai îndrăzneț, mai luminoase pe cerul lîmpede.

Jos abia mai prinzi ici-colo câte-o nălucire de lumină, dela vre-o vilă ascunsă, dela cutare restaurant primitiv...

Fermecați de sfânta poezie a naturii plecăm la căminul nostru, vreau să zic la otel, pe același drum, cu sfinții calvarului și neobișnuitele trepte de hârno. Căscioara pe lângă care trecem, grădinița cu mirezmele de flori sunt învăluite în tainica umbră a șerii.

Colo pe lavița de lângă crucifix îi gîcești însă ușor: ea și el, mână'n mână, ea răsămându-și capul de brațul iubitelui, șoptind de dragoste și noroc. Nici habar n'au de privirile trecătorilor.

Tăcuți, în vârful degetelor ne strecurăm în jos să nu-i smintim.

Fără idila asta ar fi puate necompletă, stîrbă, poezia și celei mai frumoase seri din Salzkammergut...

7. „Monolog“, pred. de N. Gherghel e IV
8. „Jelui-m'aș și n'am cui“, Mureșanu cu solo de bariton
9. „Marș“ orhestră.

Producțiunea — relativ — a fost destul de succesă. Disertația a fost despre principiile pedagogice, începând cu Hristos până la Pestalozzi. Disertația a fost prea scurtă, pentru că să se poată desfășura o astfel de temă. Dar, vorba publicului, a fost bună, c'a fost scurtă.

Monologul a fost de dl Bănuțiu, Achim filăru. A fost predat bine și a plăcut mult.

După serată au urmat producțiuni cu schiopictonul: „Dela Sibiu la Turnu Roșu spre Râmnicul Vâlcea“ de T. R. Popescu. Publicul, impacient, n'a știut îndestul admira frumoasele regiuni.

Sedința a doua trebuia să se țină după amiază, dar lipsind conferențiarul dl prof. Borza s'a amânat pe a doua zi, cu excepția concertului și a prelegerii cu schiopictonul.

Sedința a III-a e convocată a treia zi (31 Oct.) la orele opt, dar de fapt nu s'a început până la un pătrar la zece. De față mai erau câțiva d-ni prof. Deac, dr. Sâmpălean, dr. Rusu, Gocan, N. Pop și teologii din seminarul Bunevestiri, Sedința se începe cu conferința dlui prof. Borza despre plantele de leac. (Va apărea în Foiașă școlastică) Vieța omului — spune dl Borza — e în strânsă legătură cu toată firea, dar rar ne gândim la aceste legături. Mii și mii de bunătăți primim zilnic și vieța noastră înțreagă atâră dela ea. Impresiunile naturii formează comoara sufletului omenesc. Din ea se primenesc artele și știința.

Să admirăm și noi armonia ce este între plante și om. Agricultură și în trecut ca și azi e factorul principal în evoluția omenescă. Omul trebuia să se hrăneasă cu ceva, dar hrana aceasta putea să și-o procure ori din regnul vegetal, ori din cel animalic sau din amândouă. Dar omul în alegerea aceasta după nutremânt nu se putea lăsa de caprițiul naturii, să-l poarte pe înțreaga față pământului. De aceea s'a apucat și a acclimatizat unele plante și a îmblânzit unele dobitoace. Acest proces se poate urmări și azi în țările tropicale.

Începutul acestui proces se poate urmări până în îndepărtate vremuri. În Germania se pot vedea cerealele de 4000 de ani. Cele mai îndatinate cereale au fost urezul, grâul, soia, hemeiul etc. Strămoșii noștri, pe plaiurile acestea au cultivat mai întâi hemeiul iar mai târziu porumbul. La noi în Europa cerealele, de regulă, s'au străplântat din Asia. În acest chip a cercat omenimea dela natură și leac. Pe baza impresiunilor cercau tămăduirea cu fel și fel de buruieni. Fiindcă sfecla e roșie să face

așadar, sânge din ea. Astfel s'au înrădăcinat fel și fel de credințe în sufletul poporului. Dela popor au trecut aceste credințe la clasa cultă și în chipul acesta s'a pus bază la medicină. Se înțelege, că aceasta medicină la început era împreunată cu farmece și vrăjitori.

Tot în felul acesta s'a născut botanica. Dioscorde în cartea De materia medica înșiră la 500 plante medicinale. Chimia le-a scos din uz și azi abia se mai numără două sute dintre cari jumătate cresc în Europa. Din aceste plante înștrăinate se face un comerț estins și se câștigă părăle frumoase. La noi însă acum se fac încercări spre a acapara acest comerț.

Plăntecele acestea se culeg pe vreme uscată, se uscă și se valorizează. Dar nu toate plantele sunt la fel de rentabile, de aceea trebuiesc alese cele mai potrivite, după preț și după soi.

Cele mai rentabile sunt următoarele: romonița, se vinde suta de kg. cu 80—120 cor. socul, se vinde marea metrică cu 60—90 cor. florile de tei, se vând cu 100 cor. suta de kg. etc. Dela acestea plante se folosesc florile.

Frunzele se folosesc dela următoarele: nuc (100 kg. 20 cor.) pelin (și lugerii dela aceasta plantă, 8—10 cor. 100 kg.) nalba mare (20—24 cor. 100 kgr.) mătrăguna (70—75 cor. per 100 kg.) Cîntaura (30—60 cor.) măsălară sau ciumăfaia (40—50 cor. maja.)

Rădăcinile dela: odolean (48 cor. 100 kg.) etc. Din aceste plante se poate face un comerț frumos și se poate pune bază la o economie rentabilă. La noi în Ardeal se pot cultiva fără temere de rizic până în 20 de plante. Informații și sămânțuri se pot câștiga și dela secția economică a academiei de agricultură din Cluj de sub conducerea dlui prof. Păter Bela. Cele mai bune plante de cultivat sunt: ismă bună sau ismă neagră (2 cor. kg.) ismă creată, jalea de grădină, mătașina, leventica, nalba de grădină, nalba albă, măgheran (10—20—40 fil. kg.) rapiță albă și neagră, chimin, etc.

Le leagă de inimă învățătorilor să fie apostolii noului ram de economie.

Conferința a plăcut mult și dl profesor a fost viu aplaudat.

Din raportul comitetului central în chestiunea orfelinatului iasă la iveală, că la mișcarea pornită în sânul reuniunii să asociază și frații Sătmăreni, Sălăgeni și Hăteganii (cei din jurul Gherlii încă nu s'au declarat) și că în decursul anului trecut s'au încasat spre acest scop numai 145'04 fil.

În discuția asupra punctului acestuia se constată cu durere, lipsa de interes a oamenilor față de soarta tristă a fiilor de învățător. În chestia orfelinatului vorbesc mai mulți înși, unii pentru a se continua colecta alții pentru a se solvi taxe regulate.

Mulți sunt de părerea, că cu colecta ori taxe mai mici nu vor ajunge la creangă verd — vorba d-lui Idu — fără trebuie să pună o basă solidă, să facă statute și se lucre sistematic. D. Șerban Șerban pornind dela vorbele lui Herbart, că valoarea omului nu se judecă după știință, fără după puterea lui de a voi, spune, că trebuie să se realizeze cât mai curând aceasta idee mărețată, căci altcum n'ar reprezenta o valoare activă și mare. După discuții serioase și îndelungate se hotărăște a se esmite o comisie, constătoare din biroul central, din d-nii O. Pop, Pampu, Idu și Capătă, ca delegați ai reuniunii arhiepiscopale și din câte 2 delegați al celorlalte reuniuni surori, cari să studieze chestia din toate punctele de vedere, având să facă statute — mai ales pe baza statutelor înaintate de despărțământul Morlacii — și să le înainteze la viitoarea adunare generală. Atunci se va hotări definitiv modalitățile și soarta acestei instituțiuni.

Comisiile esmise pentru cenzurarea raportului general, socotelilor anului 1910/11 și budgetul anului 1912 și a comitetului redacțional află lucrurile în bună ordine.

Un lucru e de amintit din raportul referentului, anume, că biblioteca să consulte puțin.

La punctul 4, dezbaterile propunerilor se hotărăște, ca temele, în despărțăminte, să se ia din limba maternă și să se tracteze din punct de vedere metodic și didactic. Din premiul de 100 cor. dăruit de Escelenția Sa I. P. S. dr. Victor Mihályi se hotărăște să se dea, jumătate pentru cel-ce va face o împărțire a materialului pe săptămână, pentru-ca învățătorii să se poată orienta mai bine și să fie uniformitate, pentru celalalt premiu să se fixeze temă din partea biroului central.

La propunerea d-ului prof. pens. Deac, se hotărăște în principiu, ca pe viitor, de se va putea, să se țină și prelegeri practice, pe lângă cele științifice-teoretice.

D-nii Marian și Capătă își exprimă dorința, ca pe venitor blanchetele trebuincioase să se tipărească aici în Blaj, astfel să fie scutiți de a cumpăra dela librării ungurești și ca învățătorii (înțeleg unii) să nu folosească protocoale de clasă numai în limba maghiară — contrar celei-ce admite legea — fiind aceasta un abuz.

D. Idu aduce în discuție chestiunea învățătorilor și a cantorilor, spunând că anul trecut, când au hotărât să înainteze Preaveneratului Ordinariat arhiepiscopesc memoriul pentru separarea acestor două oficii, n'au făcut-o aceasta din motive jospice și antibisericești, cum i-a plăcut cuiva să scrie în Gazetă, fără au făcut-o cu cea mai fiască supunere și cu gândul cel mai curat, spre binele bisericii și-a neamului. spune să se aducă aceasta intenție curată la cunoștința Preaveneratului Consistor arhiepiscopesc și memoriul înaintat să fie spriginit cu cele

NEUMAN M.

furnisor al curții și camerei ces. reg.
în KOLOZSVAR, Mátyáskirálytér 14.

Mare asortiment în veșminte bărbătești, de copii și fetițe!

(72) 23—?

Prețurent ilustrat gratis și franco.

mai temeinice argumente. D. president mulțamește d-lor învățători pentru zelul și dragostea ce-au arătat față de cauza învățământului. Dorește să-și continue fiecare munca având încredere în superioritatea bisericească. Închide ședința.

*

Reuniunile și despărțămintele au fost reprezentate în următorul chip (după informațiile primite dela d. secretar); delegați din partea Lugoșului a fost Andreiu Grecu, a Hațegului Șerban Șerban și a Sălajului Sim. Oros, tractele: Aiud 4, Alba-Iulia 8, Almaș 4, Arieș 2, Bia 12, Blaj 11, Cătina 2, Cluj 2, Cojocna 2, Dârgea 3, Iernot 3, Fărgău 1, Giurgeu —, Indol 1, Ludoș 1, Mediaș 5, Morlaca 1, Murăș —, Uioara —, Reghin 1, Roșia 2, Sebeș 1, Sibiu 3, Turda 2, Făgăraș 2. Toți împreună 76.

(Va urma).

Noutăți.

Iubileu. Duminecă la 5 Noemvrie st. n. își serbează jubileul de 25 ani de preoție I. P. S. Sa *Raymund Netzhammer*, arhiepiscopul catolic de București. Noi, cari îl cunoaștem de aproape, cari vedem dragostea ce o arată față de Românii uniți din București, și știm să apreciem sentimentele lui filoromâne, îi zicem din tot sufletul acestui mare și vrednic preot: Intru mulți ani Stăpâne!

Promoțiune. Sâmbătă în 29 Octomvrie a fost promovat la universitatea din Cluj de doctor în științele juridice *Iuliu Andreiu* fiul fostului preot Ioan Andreiu din S. Mihailul desert.

Concurs. Pentru restaurarea parohiei Luna din distr. protop. al Arieșului se escrie concurs cu termenul de 30 Nov. c.; — Cu termenul de 15 Noemvrie se escrie concurs la stațiunea de învățator în comuna Sânpetru-de-Câmpie, distr. prot. al Pogăceleii; — la stațiunea de învățator din comuna Buia, distr. protop Sibiu; — la stațiunea de învățator din comuna Herseni, vicariatul Făgăraș; — la stațiunea de cantor-învățator din comuna Pălătea, distr. protop. Cătina.

Hymen. *Letiția Mureșian* și *Ioan Cheresteșiu* anunță cununia lor, care se va celebra în biserica gr. cat. din Valea-Groșilor, la 12 Noemvrie st. n. a. c.

— *Vasile Moldovan* abs. teol. își va serba tot atunci cununia cu d-soara *Melania Radu* în Mișereac.

Din Maramureș. Sâmbătă în 28 Oct. n. comitetul despărțământului Vișeu-Iza al Asociațiunii a hotărât ținerea prelegerilor populare în mai multe comune, în formă de

șezători literare. Inceputul se va face a doua zi de Crăciun în Dragomirești și pe rând vor urma Sălișteea, Săcelul, Cuhea, Ieudul, Vișeu de sus și cel de mijloc, Strâm-tura, Glodul și celelalte comune în cari Asociațiunea are membri ordinari. — S'a hotărât să se ceară dela Preaveneratul Ordinariat diecezan din Gherla încuviințarea ca prelegerile să se țină în biserică, unde școala românească nu e destul de încăpătoare și ca în toate comunele să se formeze biblioteci populare. Despărțământul are 18 membri ordinari (10 preoți de pe Iza, unui de pe întreaga apa Vișeuului 4 avocați, 1 jude cercual regesc, 1 profesor dela școala civilă de stat, și 1 teolog) și 99 membri ajutători.

Convocare. Despărțământul Alba-Iulia (Gyulafehérvár) al reuniunii inv. gr. cat. din Arhidieceza gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, în senzul §-lui 21 al statutelor își va ținea adunarea generală de toamnă Joi în 16 Noemvrie st. n. a. c. în școala română gr. cat. din Borbánd (Bărăbant), la care să invite prin aceasta toți membrii fondatori, ordinari și ajutători, precum și toți doritorii înaintării învățământului nostru popular.

— În sensul § 21 din statute prin aceasta convoc adunarea de toamnă a „Despărțământului Magyarbénye—Dicsőszenmárton—Bia—Diciosánmárton” al „Reuniunii inv. gr. cat. Arhidiecezani” pe Sâmbătă în 11 Noemvrie st. n. a. c. în școala gr. cat. din Küküllőfajsz—Feisa, la care cu toată onoarea invit pe toți membrii fondatori, ordinari și ajutători, pe On. Domni preoți ca directori școlari, precum și pe toți cari doresc înaintarea învățământului popular. Alsókápolna—Căpâlna de jos la 25 Octomvrie 1911. *Demetriu Lazar Todoran*, Inv. notarul desp.

Pentru soldați. Păr. Dr. Iuliu Florian, preot militar a scos în a două ediție folositoarea sa cărticică „Credința ostașului”, întocmită așa de bine cu rugăciuni și învățături pentru ostași. Preoțimea noastră cunoaște în deajuns sufletul tinerilor, cari merg în cătanie, greșesc deci foarte mult, că la despărțirea de casa părintească nu le pun în mână o astfel de cărticică, care le e foarte bun prietin și inger păzitor în cei trei ani de grea ispită petrecuți, ca soldați. Noi ti sfătuim la aceasta cu toată tăria cuvântului nostru.

„**Consinzeana**”. A apărut și nrul 2 din noua revistă literară dela Orăștie. Cuprinsul promițător și ilustrațiile actuale și frumoase ne îndeamnă sa o recomandăm cetitorilor noștri. Apare până la anul nou de două ori la lună și costă 1 cor. Abonamentele să se spezeze dlui Sale Bornemisa la Orăștie.

Mare concert la Blaj. În sala de gimnastică din Blaj, Duminecă în 5 Noemvrie 1911, la oarele 8 seara o singură reprezentație dată de celebrul tenor dramatic de operă *Nicu Corfescu*, care a reperat cele mai frumoase succese pe scenele din Viena, Milano, Praga, București, Budapesta, Constantinopol etc. D-na Maria Corfescu primadona lyrică,

d-soara Lucia Mureșian piano, și alți domni diletanți din localitate. Programa: I. 1. a) G. Ștefănescu; Lasă-ți lumea ta uitată. b) Verdi: Rigoletto (La donna e mobile). 2. Iacob Mureșian: Mănăstirea Argeșului, d. N. Corfescu. 3. a) G. Florescu: „Steluța”, romanță. b) Take Popescu: Pe malul Jiului, d-na M. Corfescu. 4. a) Leoncavallo: „Bajazzo” (arioso). b) I. Mureșianu: Ciobanul din Ardeal, d. Nicu Corfescu. 5. Guercia: Duet „Nina Barcarola”, d-na și d. Corfescu. 6. a) Pucini: Mare arie din opera „Tosca”. b) Schelet: Ce te legeni codrule, d-na M. Corfescu. II. „Rigoletto”, operă de Verdi. Actul III jucat în costume. Rigoletto, bufonul regelui, d. Nicu Corfescu; Gilda, fida lui Rigoletto, d-na M. Corfescu; Monterone, nobil d. Tocaci; Marullo, d. Patachi. Coriști, nobili ai Curții, etc. III. Cântec și doine din Ardeal d-na Maria Corfescu. Doina Oltenesti d. Nicu Corfescu. Acompaniamentul la piano va fi ținut de d-soara Lucia Mureșian.

O rectificare. Din Aurora (America) primim următoare rectificare: Cei din „Unirea” raportul sfințirii bisericii din Săuca am aflat o mare rătăcire și mi-ar plăcea se nu fie tendențioasă și anume: Intre binefăcătorii și contribuitorii acelei biserici se pomenesc și economul original din Săuca și emigrat în America că dânsul adecă ar fi colectat aici în America banii pentru procurarea unui clopot pentru biserică. Nu știu din ce izvor a scos d-nul raportor datele, ca în aceasta formă raportul nu corespunde adevărului. Da, a trimis Ioan Gavrus 700 coroane pentru procurarea clopotului, și i-a trimis chiar prin banca română „Aurora” la adresa comitetului bisericesc din Săuca, dar nu a colectat dela nime nici un filer ci a dat din al său, ba a dat încă mai mult ca tot atunci a trimis 50 coroane pentru ca să se cumpere lumini pentru ziua sfințirii toate câte a ars în aceea zi, și a scris acasă Domnului preot, că de nu ar ajunge 50 cor. să-i scrie, că va trimite cât să fie de ajuns ha se pună la lumini și flori artificiale și peteluțe. — Afară de aceea mai înainte a mai trimis tot pentru biserică din Săuca la adresa unui prietin a lui în două rânduri de-mi aduc bine aminte peste 200 coroane.

Și așa un lucrăș emigrat în America a dat spre scopul nobil bisericesc la una mie coroane din cotarea sa spre mărirea lui Dumnezeu, iar afară de aceea aicea nu numai, că contribuie regulat lunar la susținerea bisericii de aici ci e și curator, și apoi în America a fi curator nu e lucru ușor, că trebuie să umble în toată luna pe la credincioșii pe care parte e împărțit să colecteze pentru susținerea bisericii și a preotului ostendind și mai răbdând și imputări dela contrarii bisericii de cari durere se află și între poporul nostru. Drept aceea binevoii domnule redactor a rectifică referada reporterului sfințirii bisericii din Săuca în înțelesul ridicat de mine. *Ioan Pop*, preot gr. cat. român.

Părerea unanimă a medicilor dela spitalul „Wieden” din Viena este, că apa naturală amară *Francisc Iosif* prin aceea se dovedește, că, deși în cantități mici, este purgativ sigur fără alte influențe laterale neplăcute. Veritabila apă amară *Francisc Iosif* se află în farmacia și speterii. — Direcțiunea de transport Budapesta. (27.)

(90) 7-8



Este timpul suprem a lua parte la
Concursul-Ceres de 30,000 Cor.

Condițiuni mai detaiate la toți comercianții.



Partea Literară.

Indreptarea matriculelor.

de

Protopopul Ioan Genț.

(Continuare.)

Să trecem acum la amănunte, și să luăm celea trei feluri de îndreptări matriculare pe rând.

I. Coregerea matriculară luată în înțeles mai strâns.

a) Dacă un conume (nume familiar) a fost indus greșit în matriculă, trebuie alăturat extrasul matricular de botez al părintelui individului înmatriculat greșit, în lipsa acestuia extrasul matricular de comunie a părinților lui; și atestatul despre identitatea de persoană, ce are să-l extradee autoritatea locală¹⁾.

b) Dacă numele de botez a fost indus greșit, e de a se alătura declarațiunea părinților, nănașilor și a moașei. — Coregerea numelui de botez numai în acel caz se poate ordona, dacă acela care suplică pentru coregerea numelui de botez îi succede a dovedi deplin și în chip vrednic de crezământ, că numele său de botez folosit stabil din pruncia sa a fost dictat pentru inducere cu ocaziunea botezului și numele ce se află în matriculă l-a indus greșit matriculantele.²⁾ (Vezi ordin. ministr. de culte și instr. publ. nr. 6658 din a. 1892.)

c) Dacă în matricula morților s'a înmatriculat greșit numele sau conumele oarecăruia, trebuie să se alătore extrasul lui matricular de botez și atestatul despre identitatea persoanei.

d) Dacă în matricula morților a fost indus greșit sexul, să se adnezeze cartea de botez, din care numele primit în botez va desluși rătăcirea.

¹⁾ Atestatul despre identitatea de persoană îl poate extrada și parohul. Pentru înlesnire comunică aici un:

Formular. Atestat de identitate de persoană.

Subscrisul oficios și fidedemul mărturisesc, că tatăl copilului Ioan născut aici la 14 Febr. 1892, și indus greșit cu numele familiar „Modra“, e identic cu Petru „Mudura“ care s'a cununat aici la anul 1885 cu Maria Faur, și din a căror căsătorie s'au născut 5 prunci, și anume: Teodor în 7 Ianuar 1888, Floare în 5 Martie 1890, Ioan în 14 Febr. 1892, Paraschiva în 20 August 1895 și Petru în 30 Nov. 1898. Afară de cazul lui Ioan născut în 14 Febr. 1892, în toate celelalte locuri părinții sunt înscrși: Petru Mudura și Maria Faur.

Dat etc.

N. N. paroh.

²⁾ Coregerea numelui de botez să o încuviințeze Ordinariatele noastre, abia imi pot închipui în alt caz, decât când celor interesați le va succede a dovedi mai pe sus de teată îndoiala, că preotul botezător de pe acelea vremuri a fost de totului tot pedant și despotic, și, nerespectând dreptul natural al părinților de ași alege numele pruncilor lor, dânsul le alegea și le punea însuși numele de botez, de obicei unul dintre numele ce obveniau în Mineiul acelei zile; acel nume însă (d. e. Talaleu) fiind neobișnuit în acel ținut, dânsii pe copilul lor totdeauna l-au numit Petru, care nume l-a dictat și nănașa și moașa preotului, ca pe copil să-l boteze cu acest nume.

e) Dacă în matricula botezaților numele și sexul a fost indus greșit, va să zică dacă cel de sexul bărbătesc a fost însemnat de sexul femeiesc cu nume femeiesc, sau vice-versa, sunt de a se subșterne declarațiunile părinților, nănașilor și a moașei.

f) Dacă pruncul legiuit a fost înscris de nelegiuit, este de a se alătura extrasul de comunie a părinților.

g) Dacă pruncul nelegiuit a fost indus de legiuit, are să se statorească acel fapt de notorietate publică, că mama nu e căsătorită.

h) Dacă pruncul indus de nelegiuit, prin judecătorie se declară de legiuit, trebuie alăturată sentința judecătorească.

i) Dacă pruncul născut sub durata căsătoriei sustătătoare, dar născut din adulteriu și înmatriculat ca legiuit, pe baza sentinței judecătorești competente se declară de nelegiuit, sentința judecătorească ce declară nașterea nelegiuită, are să fie alăturată.

Dacă afară de extrasul matricular e de lipsă și ascultarea martorilor, Ordinariatul episcopesc exmite un comisar (de obicei pe parohul locului), carele ascultă sub jurământ pe martorii numiți cu privire la datele ce se referesc la rectificarea greșelii, despre fașinea lor, iea protocol formal și pe acela îl subșterne la Ordinariat pentru deliberare finală.

Când Ordinariatul cauza o află deplin lămurită, ordoană coregerea, comunicând cu oficiul parohial interesat din cuvânt în cuvânt textul coregerii ce va avea să-l însămneze în rubrica: „Reflexiuni“ ori „Observațiuni“, având după aceea acelaș paroh datorința să subscrie însămnearea ulterioară cu datul (anul, luna și ziua) în care a făcut dânsul la ordin superior însemnarea ulterioară.

În cazul de mai sus însămnearea ce o va face parohul în rubrica: „Reflexiuni“-lor, va fi de conținutul următor: „În urmarea rezoluțiunii conzistorului episcopesc gr.-cat. de Oradea mare, de dat 5 Iulie 1912 nr. 2859 numele familiar „Modra“ se corege în „Mudura“. Sămnat în X. la 14 Iulie 1912 N. N. paroh local.

II. Inducerea ulterioară a datelor și împrejurărilor familiari ce s'au ivit mai târziu.

Când cuiva i-se conferțește din partea Maiestății Sale titlul de nobil, ori cineva își schimbă numele familiar cu permisiunea ministrului de interne, ori adoptează pe un individ, așiderea cu permisiunea ministrului de interne, și în urmarea adoptării adoptatul are să poarte în viitor numele familiar al adoptantului; și în alte asemenea cazuri parohal primește de obicei o recercare oficioasă din partea autorității administrative (protopretore ori primar orășenesc), ca împrejurarea aceasta să o însămneze la individul interesat născut înainte de 1 Oct. 1895 (și eventual la toți copiii născuți din căsătoria lui) în matricula botezaților în rubrica „observațiuni“-lor. — Parohul în acest caz are datorința să subștearnă la Ordinariat epistola oficioasă ce a primit-o, și să ceară permisiune pentru de a putea face însămnearea ulterioară în matriculă; și numai după sosirea permisiunii poate să facă însemnarea cerută în chipul cum s'a arătat mai sus și să păstreze în arhiva parohială scrisoarea ce a primit-o dela autoritatea administrativă și retrimisă lui dela Ordinariat, dimpreună

cu rescrisul conzistorial cu carele s'a ordonat inducerea ulterioară.

III. Inducerea ulterioară a cazurilor de naștere, de căsătorie și de moarte, ce nu au fost induse în matricule la vremea sa.

Ordinațiunea ministrului de interne din a. 1899 nr. 103564 zice: „Cazurile de naștere și de moarte întâmplare înainte de 1-a Octomvrie 1895, dar până la acest timp ne înmatriculante au să fie inferite în matricula de stat. — Dacă după inferirea suplentară în matricula de stat a unui caz de naștere întâmplat înainte de 1-a Octomvrie 1895 ese la iveală, că cazul de naștere din întrebare la timpul său, deși în chip neregular, a fost indus în matricula confesională; inducerea aceasta din urmă are să fie considerată de autenticitate publică“.

Acum, ori vor atribui valoarea civilă iurisdicțiunile din afară acelor inferiri matriculare ulterioare ce se fac a-uma ori se vor face de aci înainte în matriculele noastre bisericești de pe timpul de dinainte de 1-a Octomvrie 1895, ori nu vor atribui acestora nici o valoare, când se va arăta necesitatea parohii noastre să facă fără amânare ceea ce de lipsă în acest scop; și d. e. când va veni la paroh un mire să ceară carte de botez, și acela răsfoind matriculele, după cercetarea cea mai minuțioasă află, că nașterea și botezul respectivului nu se află indusă în matriculă, să nu-l trimită la matriculantul civil, ci să facă dânsul numai decât raport la Ordinariat, cerând permisiune pentru înmatricularea ulterioară, cu atât mai vârtos, că acelaș Ministru de interne, care a emanat ordinațiunea de mai sus, recunoaște dreptul iurisdicțiunilor noastre superioare bisericești referitor la îndreptarea matriculelor conduse înainte de 1-a Octomvrie 1895, cu ordinațiunea următoare: „Îndreptările matriculare în matriculele confesionale conduse până în 1-a Octomvrie 1895, cu abateri dela matriculele de stat, se efeptuiesc nu pe cale judecătorească, ci pe cale administrativă. — Îndreptarea matriculelor romano-și greco-catolice o poate încuviința iurisdicțiunea episcopescă competentă, aceea a matriculelor greco-orientali conzistorul diecezan, a matriculelor evanghelice-augustane, reformate și unitare pe baza cercetării făcute de iurisdicțiunea administrativă, de protopretore sau primar, ministrul de culte și instr. publică, și în sfârșit coregerea matriculelor izraelite pe baza unei asemenea cercetări o poate permite vice-comitele, respective senatul orășenesc“. (Ord. Min. de int. din a. 1896 nr. 27959)

(Va urmă).

„Îndărăpt la sf. Biserică“

5. Libertatea în Biserică catolică.

de Ioan Georgescu.

(Continuare.)

Mai ales ei nu au să se teamă, ca teologii protestanți cei pozitiv credincioși, că în cursul cercetărilor lor vor da „în oprit“, că se vor retăci, adică în protestantism, fiind-că linia de demarcare dintre dânsii e foarte bine trasă, iar în cercetările lor se pot dispensa cu totul dela cunoașterea rezultatelor teologiei protestante. Iar pentru cel-ce trece frontiera credinții creștine pozitive (respinge inspirațiunea și revelațiunea

divină), dacă e logic, nu mai rămâne decât liberalismul și necredința totală.

Această libertate a sufletului, libertate nețărmurită către Dumnezeu a simțit-o în cea mai mare măsură și Ruville după convertirea sa la Biserica catolică. De-acum, zice el, pot asculta zilnic liturgie, și zilnic pot lua parte la exercițiile de pietate cele mai îmbelșugate în dar dumnezeesc; în ori-că vreme își poate spăla sufletul de păcate în apele pocăinții, și se poate împreuna, ori de câte-ori are voie, cu Domnul său și Dumnezeu său în sfânta Cuminecătură. Și își dă seama și de aceea, că timpul petrecut în astfel de îndeletniciri evlavioase nu este timp pierdut, ci din contră, fiind-că darul lui Dumnezeu este de acum mai cu prisosință pentru el, are un indemn și un spor mai mare la lucru. Și mai mult se bucură însă, că s'a putut emancipa în chestiuni științifice de o mulțime de prejudeții protestante, așa încât acum își simte într'adevăr însemnătatea chemării sale de istoric, pe care o fixează în aceste cuvinte: ¹⁾ „Numai acum sunt în stare să scriu istorie cu totul nepreocupat, după-ce am învățat a cunoaște cea mai însemnată putere morală din lume, creștinismul catolic, în adevărata lui ființă, și după-ce nu mai sunt influențat de scriitori nepricepători și de rea voință. Si apoi nu poate fi neînsemnat, a avea adevăr dumnezeesc la temelie tuturor cercetărilor. Bine întrebuițat, el poate arunca o lumină clară asupra oamenilor și a întâmplărilor, așa încât ochiul cercetătorului să le vadă în adevărata lor ființă“.

6. Dujmănie în privirea Bisericii catolice.

Când cineva e dujmanit din cale afară, nu ajunge să respingă minciunile și calomniile ce se colportează în lumea largă pe socoteala lui. Căci chiar și oamenii cei mai nepreocupați, văzând atâta dujmanie în privirea cuiva, vor zice, că de unde nu-i foc, nu iese fum; s'ar putea deci, să fie cineva atât de dujmanit fără de nici un temeliu real? Pentru-că unul, care este foarte mult dujmanit, să fie complet rehabilitat, trebuie să se arete lămurit adevăratele cauze ale dujmăniei lui! Așa este și cu Biserica catolică. Nu-i destul să respingi și să combați învinuirile nedrepte ce i-se aduc, ci pentru lămurirea cea mai desăvârșită, trebuie arătate adevăratele cauze ale urei neimpăcate ce se poartă în privirea Ei.

Că necredincioșii, aderenți ai unei concepții de viață diametral opuse credinței și moralei creștine, dujmănesc această Biserică, e de sine înțeles. Nici că s'ar putea altfel. Cum ar încăpea laolaltă întunecul cu lumina? Și nu a zis oare însuși Isus Hristos: în lume străntoare veți avea, dar îndrăzniți: Eu am biruit lumea; și iarăși: dacă m'au

urțit pe mine, și pe voi vă vor urți?! Ba ar fi foarte trist, dacă Biserica ar ajunge să fie dragă păgânilor și necredincioșilor. Că catolicismul, în special, este cu mult mai urgisit decât ori-care altă confesiune, aceasta nu dovedește altceva decât că într'ânsul s'a intruchipat mai fidel spiritul lui Isus, atât de urgisit lumii. Atât, și nimic mai mult.

Cum s'a născut însă ura aceea mare, pe care o poartă aproape toate sectele ce se prezintă creștine, în contra Bisericii catolice?

Pentru a putea răspunde corect la această întrebare, ar trebui cercetate exact originile confesiunilor, separate în decursul vremii de Biserica-mamă.

Ruville se ocupă aici în special cu protestantismul, și află că reformațiunea religioasă a veacului XVI. n'a fost altceva decât o răscoală în privirea stărilor anormale de atunci. Și ca toate răscoalele, reformațiunea a curmat brusc o anumită stare de lucruri și a introdus alta. În evoluția lucrurilor pământești încă se mai pot admite astfel de violențe; considerat însă lucrul din punct de vedere religios, se agravează foarte mult. Căci în numele reformațiunii s'au ridicat în decursul vremii o mulțime de proroci, cari neavând cu ce se legitima, se provocau la misiunea lor dumnezească, pe care însă nu o adevereau cu nimic. Isus Hristos, care încă s'a arătat ca trimisul lui Dumnezeu pe pământ, și-a probat dumnezeirea misiunii Sale cu viața, învățătura, minunile, moartea și învierea Sa. El a putut crea deci, și a creat de fapt o nouă stare de drept, o stare de drept dumnezească, în virtutea căreia Biserica sa este cea mai legitimă instituțiune din lume, iar capul Ei cel mai legitim domnitor. Cu ce și-au probat însă misiunea lor dumnezească singuraticii sectari religioși?

Cu toate devastările reformațiunii, Biserica n'a fost total nimicită în secolul al XVI. Adevărat, că țările germane s'au rupt, în mare parte, de la Biserica catolică; au rămas însă în străvechia credință toate țările latine, și o parte a celor germane. Reformații s'au desbinat apoi în nenumărate secte, acuși în numele credinții și al convingerii personale, acuși în numele, și mai fascinant încă, al „cercetării libere“. Că n'au spus nimic nou cu aceste cuvinte, habar nu aveau reformatorii. Ei nu și-au dat seama, că „cercetarea liberă“ poate fi cel mult începutul, nu însă temelie însăși a religiei, căci adevărul, aflat odată te leagă pentru totdeauna; „libera cercetare“ s'a isprăvit. Și nici nu au dus ci chiar la extrem „libera cercetare“, căci aceasta i-ar fi dus la imposibil, la desființarea ori-cărei societăți. Ceva tot au mai păstrat și ei din esența și din spiritul genuin al creștinismului. Reformatorii nu au avut decât un singur titlu de drept, ca să pornească mișcarea lor, și anume: În vremea aceea au fost, nețăgăduit, abuzuri ne-mai pomenite în sinul Bisericii cari, firește nu au putut stărni decât nemulțumire și revoltă în suflete. Se simțea de jos până sus nevoia unei înnoiri sufletești: *reformatio in capite et membris*. Din nenorocire însă piedecile au fost cu mult mai mari, decât să poată fi învinse. Să ne gândim numai la marea primejdie turcească, precum și la încurcăturile cele mari din Italia cari singure au absorbit toate forțele Curiei Romane, și a celor mai buni fii ai Bisericii încât nu se puteau gândi la reformele bisericesti atât de trebuincioase. Și ca întotdeauna s'au găsit și atunci proroci mincinoși cari,

vrând să pescuească în tulbure, au esagerat — este măsură abuzurile aieva existente, prezentându-le în colorile cele mai nefaste, și vestind că ele nici nu se pot sista pe cale pacinică. Astfel s'a produs marea ruptură în Biserică numită „reformațiunea“. În loc să ajute la ridicarea nivelului atât de decăzut al Bisericii — precum se întâmplă aceasta cu o logică providențială în sinul Bisericii, că tocmai când nivelul general e mai scăzut și primejdia mai mare atunci ridică Dumnezeu marile suflete eroice cari prin eforturile lor uriașe înalță sufletele scăpătate la nivelul cuvenit — reformatorii, separându-se de Biserică, au început să ponegrească Biserică și mai ales pe capul Ei (Antichrist), ca în felul acesta să-și justifice într'u câva pașul. Așa dar nu pentru divergențe de credințe dogmatice s'au rupt de Biserică, ci pentru-că s'a rupt de Biserică și-au plâsmuit dogme noi. Pentru protestanți, ca protestanți, a fost și este, deci rațiune de existență combaterea catolicismului, căci îndată-ce nu vor mai zice că tot ce cred papistașii e pur și simplu prostie, și îndată-ce vor recunoaște că eventualele sminteli din sinul Bisericii catolice nu sunt inexterminabile, se pune în fața lor marea întrebare: E bine, dacă doctrina și morala catolică este corectă, și o aflați și voi de îndreptățită, atunci pentru-ce v'ați despărțit de ea? Și de fapt, primii reformatori au văzut dilema aceasta, și de aceea s'au silit din răspuseri să pună cât mai multe imposibilități în cărucă catolicismului, dupăcum lămurit arată scrierile lor.

(va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani.*

*

Mângâierea creștinului. Am onoarea a aduce la cunoștința Veneratului Cler român, că din cartea de rugăciuni, ce poartă titlul de mai sus, nu mai am decât trei feluri de legături, și anume: a) un exemplar legat acasă în Oradea-mare costă 1 cor., iar cu posta 1 cor. 24 fil.; al unsprezecelea exemplar îl dau gratuit, pentru 10 cor. 76 fileri trimiși cu mandat postal spedez cu exped. rec. 11 exemplare. Spedarea cu rambursă costă mai mult; — b) legătură în piele de chagrin neagră cu cruce aurită, cu foi aurite, în toc; un exemplar cu sped. rec. 4 cor. 30 fileri, — c) leg. în imitație de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu foi aurite și toc, un ex. cu sped. recerută costă 6 cor. 30 fileri. — Iară din **Cuvântările bisericesti** după oratorul *Massillon*, traduse de subscribul din tomul I. numai *foarte puține exemplare* mai am; din tomul II. am destule. Prețul ambelor tomuri cu sped. rec. 6 cor.; prețul tomului I. ori II. deosebit 4 coroane. — Comandele sunt a se adresa la: *Ioan Genț*, protopop gr.-cat. în Nagyvárad Sztaroveszky utca nr. 6.

*

¹⁾ Ținem se dăm și în original această elasică mărturisire de adevărat istoriograf creștin. „Nun erst vermag ich völlig unparteiisch Geschichte zu schreiben, nachdem ich die bedeutendste Weltmacht, das katholische Christentum, in seiner wahren Gestalt kennen gelernt habe und nicht mehr von verständnislosen oder übelwollenden Zeichnern abhängig bin. Auch ist es nichts Geringes, göttliche Wahrheit als Grundlage aller Forschungsarbeit zu besitzen. Richtig zur Geltung gebracht, vermag sie ein helles Licht auf Menschen und Begebenheiten zu werfen, durch das sich diese in ihrer echten Gestalt dem Auge des Forschers enthüllen“. *„Zurück zur heiligen Kirche“*. 13—18 Auflage. Berlin 1910 pag. 126.

Goethe: *Hermana și Dorotea*, traducere în hexametri de Maria Baiulescu. Brașov, prețul 85 b.

*

Carte de cântece întocmită pe baza pedagogică și în conformitate cu planul de învățământ din 1911 pentru școlile primare, de profesorul de muzică dela seminarul „Andreian” din Sibiu, *T. Popovici*. Cuprinde peste 80 cântece alese din comoara muzicală națională și aranjate cu deosebită îngrijire și e aprobată ca manual didactic de Preaven. Consistor arhidiecezan. Partea I. cuprinde cântece în 1 și 2 voci, pentru clasele I—IV; prețul e 60 fil. Partea II. cuprinde cântece în 2 și 3 voci, pentru clasele V—VI; prețul e 1 cor. Porto 10 fileri. La comanda de peste 10 exemplare se dă rabatul cuvenit. Cartea poate fi folosită cu succes și în gimnaziu și școli reale inferioare, în școli civile și preparandii. Se poate comanda la: **Librăria Semin. din Blaj.**

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția**

Nr. 8115—1911.

(97) 2—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs cu termenul de 20 Noemvrie n. 1911 pentru următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea Ioan Bobb.

Un (1) stipendiu de 120 cor., care pe anul școl. 1911/12 se conferise lui Georgiu Pop, spre a studia la academia comercială din Graz, care însă a abzis de acest stipendiu.

II. Din fund. Simeon Ramontzai.

Un (1) stipendiu de 126 cor. de care a abzis Aurel Boros, căruia s'a conferit acest stipendiu pe anul școl. 1911/12 spre a studia la academia comercială din Graz. Stipendiul acesta este destinat pentru studenți la gimnaziu și la școala comercială.

III. Din fundațiunea Timoteu Cipariu.

Un (1) stipendiu de 100 cor., conferit pe anul școl. 1911/12 lui Ioan Câmpian fost gimn. cl. VI în Blaj, care însă în anul școl. 1911/12 nu e înscris la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj și astfel nu mai poate folosi acest stipendiu, destinat pentru studenți la gimnaziul din Blaj.

La stipendiile de mai sus pot concurge studenți ordinari, cari vor putea dovedi:

a) cu carte de botez și cu atestat de paupertate, că sunt români gr.-cat. miseri, născuți în Transilvania,

b) cu testimoniu școlastic și cu atestat de frecventare, cumcă pe lângă purtare morală bună au din studii calcul de eminentă.

c) Dintre concurenți vor avea preferință ceice vor dovedi, cumcă sunt consângeni cu fondatorul. Pen-

tru dovedirea consângenității cu fondatorul au să alătore atestat dela respectivul oficiu parohial, care să cuprindă genealogia exact dedusă.

IV. Din fund. David Br. Urs de Margina.

Un (1) stipendiu de 200 cor. rămas vacant după George Milea din Orlat, repausat în Septemvrie 1911.

Concurenții la acest stipendiu au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele Făgăraș, Sibiu ori Hunedoara; — cu atestat de frecventare, că sunt școlari în clasa I. a gimnaziului arhiepiscopesc din Blaj, iară fetele, că frecventează la școala de fete din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii și că sunt sau pot fi susceptuți în Seminariul junimii române gr.-cat. studioase în Blaj, iar fetele în Internatul de fetițe din Blaj.

V. Din fund. Crișanu și Boeriu.

Un (1) stipendiu de 500 cor. destinat exclusiv pentru rudenii de ale fondatorului, anume descendenți ai unchilor săi Alexandru Crișan, Ioan Crișan și Petru Boeriu, cari n'au împlinit încă anul al 30-lea al etății, și vor studia nu numai la gimnaziu și la universitate, ci și artele frumoase și tot soiul de meserii, iar fetițele la școlile și institutele de învățământ echivalente aceloră, ca școala civilă de fete, ori altă școală de fete superioară ori institut de instrucțiune pentru lucru de mână femeiesc, economie de casă sau altă meserie sau calificățiune potrivită femeilor.

Concurenții la acest stipendiu au să dovedească cu documente autentice, cu atestat de consângenitate dela oficiul parohial concernent, carte de botez, și atestat dela institutul la care învața, cumcă întrunesc condițiunile de mai sus.

Din ședința Consistorului arhiepiscopesc de Alba-Iulia și Făgăraș ținută în Blaj la 24 Octomvrie 1911.

Dr. Victor Mihály de Apșa,
arhiepiscop și metropolit gr.-cat.
de Alba-Iulia și Făgăraș.

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, sa-loane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 7—104 (Központi városháza mellett).

MILIOANE folosesc în contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, flegmei, tusei convulsive și mângărești

Caramellele pectorale
alui **Kaiser** cu „trei brazi”

6050 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Bonboane excepțional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fil. și cu 40 fileri; cutie cu 60 fileri se află la: **Carol Schieszl** farmacist Blaj.

(86) 3—22

Ești bolnav? Gratis

Impărtășesc fiecăruia cum m'am vindecat din îndelungatul meu morb de plămâni (tuberculosă, aprindere de gât și astma). Succes garantat. Nu cer pentru asta nici o recompensă. O fac, că, în decursul morbului meu îndelungat, țineam de desperată însăntoșirea, mi-am propus, că dacă întâmplător voiu afla vre-un mijloc pentru scăparea mea, acela îl voiu publica pe spesele proprii în toate foile. — Dna F. Krizek, Prag II. Nr. 2007, (Böhmen).

(94) 3 - 3

Birou de informații!

Cunescând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură
românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.
(85) 4—12

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărima 44/68 cm.

Se află de vânzare la **Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.** — Prețul freat **220** cor.